

Estadística de galeries d'art 2013

Sergi Mosteiro Molina. Gabinet Tècnic

L'Estadística de galeries d'art s'obté gràcies a la col·laboració dels establiments oberts al públic, d'explotació privada, l'activitat principal dels quals és l'exposició i el comerç d'obres d'art, i que es dediquen també, en major o menor grau, a estimular la creació i promocionar l'art, els artistes i la seva creació.

La història de les galeries d'art cal situar-la a partir de la segona meitat del segle XIX quan es localitzen botigues que aviat esdevenen editorials d'art a fi de promoure el negoci. Concretament, a Barcelona, l'origen de les galeries d'art, a part dels locals oficials d'exposició, foren els aparadors d'algunes botigues de marcs que en alguns casos, posteriorment, es convertiren en galeries d'art. Altres establiments com bars, cafeteries i granges també configuren un espai amb un límit difús que dificulta la segmentació d'aquests establiments.

Per a aquesta estadística s'ha comprovat l'activitat principal de l'establiment i el volum de negoci que representa la comercialització i exposició de les obres d'art. De la mateixa manera, no s'han considerat les galeries que no disposen d'espai d'exposició física obert al públic.

Dades clau 2013

	Catalunya
Galeries d'art	144
Superfície de les galeries d'art (m ²)	24.978
Metres lineals d'exposició	6.079
Personal	260
Artistes que han exposat	3.629
Nombre d'exposicions	1.007
Disposició de fons d'art (%)	82,6

1. La configuració territorial del mercat d'art a Catalunya

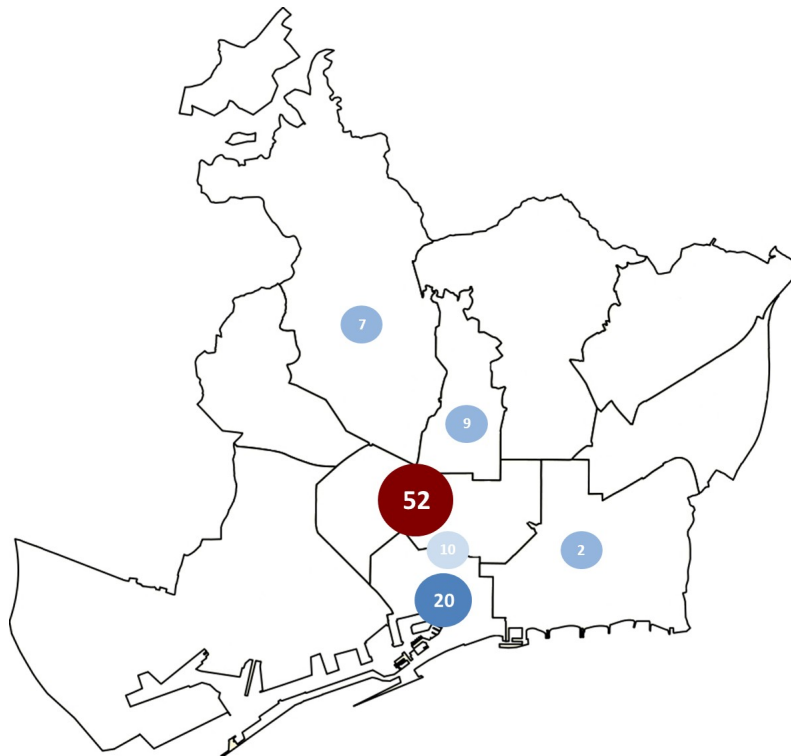
Les galeries d'art no s'han d'entendre només com a agents intermediaris entre oferta i demanda en el mercat primari i secundari de l'art, sinó també com a espais on es porta a terme una tasca important de creació i difusió artística.

El fet que les galeries d'art tendeixen a concentrar-se al voltant de determinats carrers o barris és un fenomen generalitzat en moltes ciutats, com és el cas del Wynwood Art District de Miami, el Chelsea novaiorquès o el Marais parisenc. Aquesta localització geogràfica de galeries permet, per una banda, aprofitar elements bàsics de l'economia d'escala, com ara minimitzar costos, ser a prop d'artistes, institucions o intermediaris, incrementar el volum de visitants o vendes, alhora que configura un circuit cultural alternatiu a aquell que ofereixen institucions públiques o fundacions privades.

L'anàlisi de les dades corresponents a l'*Estadística de galeries d'art 2013* amb eines pròpies de l'estadística espacial permet identificar una certa configuració territorial del mercat d'art a Catalunya. Així, de les 144 galeries d'art identificades a Catalunya, 100 eren a Barcelona i, concretament, en uns barris i districtes determinats. Fora de la capital trobem 44 galeries situades, majoritàriament, en grans nuclis poblacionals que, tot i no disposar d'artistes en exclusiva o facturar grans quantitats, porten a terme una tasca important de difusió d'artistes emergents i/o locals.

A partir d'aquesta ubicació territorial de les galeries d'art, s'ha establert una classificació de les galeries de Catalunya en 7 grans grups, 4 a Barcelona i 3 a la resta de Catalunya.

1.1. Galeries de Barcelona

Eixample (52 galeries)

L'Eixample barceloní és el barri que acull la major concentració de galeries d'art de Catalunya. Aquestes 52 galeries es troben, en la seva majoria, al voltant de l'eix que dibuixa el carrer Consell de Cent, on es van situar les mítiques Galeria Gaspar (1907) o la Sala René Metras (1962).

La majoria de galeries estan constituïdes jurídicament com a societats limitades (55,8 %), tot i que la proporció de galeries constituïdes com a autònoms (28,9 %) és significativa. 31 d'aquestes declaren formar part del Gremi de Galeries d'Art de Catalunya.

En general, són galeries de renom, ben equipades, relativament grans —la mitjana de superfície se situa al voltant dels 100 m²— i que destinen, en general, uns 43 metres lineals de paret a exposició. En termes d'activitat, el més habitual és que organitzin entre 3 o 4 exposicions individuals al llarg de l'any i entre 1 o 2 exposicions col·lectives.

D'aquestes 52 galeries d'art, 40 actuen com a galeria primària, si bé només 16 actuen en el mercat secundari. De la mateixa manera, gairebé totes disposen d'un fons d'adquisicions.

La majoria de galeries exposa i ven pintura (90,4 %), obra en paper (88,5 %) i escultura (84,6 %). Per tendència artística, en termes generals, estan especialitzades en art contemporani (84 %), si bé la presència d'art del segle xx (48,1 %) o de les avantguardes (33,0 %) és notable en relació amb la resta de galeries del país.

En total, ocupen 108 persones, gairebé totes a temps complet. Comparativament, aquestes galeries són les que presenten un nivell d'ingressos més alt per facturació directa.

Ciutat Vella (50 galeries)

La inauguració l'any 1995 del Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA), així com la localització d'altres institucions al districte de Ciutat Vella i la recuperació del barri del Born, amb la presència de noves classes urbanes i professionals van representar un punt d'inflexió en la composició del mercat de l'art d'aquest districte.

Deixant de banda quatre galeries que superen els 200 m² de superfície, la superfície mitjana en aquest districte és inferior a la de les que es troben a l'Eixample (87,4 m²), com també és inferior el nombre de metres lineals de paret dedicats a exposició (39,8 m). En termes de personal, ocupen 51 persones, 35 d'elles a temps complet.

De les 20 galeries comptabilitzades, 18 actuen com a galeria primària i només 2 treballen en el mercat secundari. 15 d'aquestes representen artistes en exclusiva i el més habitual és que organitzin de 3 a 4 exposicions individuals al llarg de l'any i d'1 a 2 exposicions col·lectives, enfocades principalment a l'art contemporani (90 %) o a l'art emergent (65 %). Tot i que la pintura, l'escultura i l'obra en paper tenen un pes important, destaca, en relació amb la resta de galeries, l'alta presència de la fotografia.

La facturació d'aquest grup de galeries, tot i ser alt, no arriba als nivells de les que són a l'Eixample.

Galeries en altres districtes (18 galeries)

Fora de l'òrbita Eixample i Ciutat Vella, trobem 18 galeries d'art, 7 a Sarrià - Sant Gervasi, 9 a Gràcia i 2 a Sant Martí, que l'any 2013 ocupaven 26 persones.

Tot i que en el cas de les galeries de Sarrià - Sant Gervasi i Gràcia no s'evidencien diferències estadísticament significatives quant a superfície, personal ocupat o tècniques expositives, sí que la composició social d'ambdós districtes ens pot fer pensar que van dirigides a públics diferenciats. Segons dades de l'Ajuntament de Barcelona, *Distribució territorial de la renda familiar disponible per capita a Barcelona 2013*, la renda familiar disponible *per capita* a Sarrià - Sant Gervasi era de 35.020 euros i al districte de Gràcia, de 19.745; per altra banda, a Sarrià -Sant Gervasi i al districte veí, les Corts, hi ha seus de grans empreses que tradicionalment s'han caracteritzat per la seva capacitat inversora en art.

Fora d'aquesta òrbita, les galeries situades a Sant Martí presenten un perfil força diferenciat i multidisciplinari. Niu: Espai Artístic produeix, mostra i difon creació audiovisual i multimèdia, art multiplataforma i música contemporània independent. Per altra banda, Piramidón. Centre d'Art Contemporani es conforma com un espai híbrid entre fàbrica de creació i galeria d'art, on es fusiona l'àmbit de la producció artística amb l'àmbit de difusió, exhibició i venda d'obres d'art.

Galeries de nova creació (10 galeries)

Entre els anys 2010 i 2013 es van inaugurar a Barcelona 10 noves galeries d'art que, tot i estar a Ciutat Vella i l'Eixample, presenten unes característiques que les diferencien de la resta del seu entorn.

Per una banda, aquestes noves galeries tenen una superfície mitjana menor (67 m²) i concentren la seva activitat, bàsicament, en obra en paper (60 %) i obra gràfica, fotografia i pintura (50 %), especialment emergent (70 %) i contemporània (60 %).

La meitat estaven constituïdes com a societat limitada, 3 com a treballador autònom i 2 amb una altra forma jurídica. El seu nivell de facturació és el més baix de totes les galeries de Barcelona.

1.2. Galeries de fora de Barcelona

Galeries de grans poblacions (12 galeries)

Les 12 galeries que conformen aquest grup estan situades en ciutats com Girona, Lleida, Tarragona, Reus, Sabadell i Terrassa, totes amb poblacions de més de 75.000 habitants.

En general, són galeries amb una superfície mitjana per sobre dels 100 m², ben equipades, i amb uns 41 metres lineals de paret d'exposició de mitjana, que ocupen 24 persones. El seu nivell de facturació és el més alt entre aquestes galeries de fora de la ciutat de Barcelona.

Amb un nivell de facturació mitjà, totes aposten per l'art contemporani, si bé la presència d'art emergent (66,7 %) o, fins i tot, de l'art del segle xx (58,3 %) és notable. Tal i com succeeix a la resta de Catalunya, presenten obres pictòriques, en paper i escultura, així com fotografia.

Galeries de poblacions mitjanes (20 galeries)

De les 20 galeries que localitzem en poblacions d'entre 20.000 i 75.000 habitants, 13 estan concentrades a Olot (4), Sant Cugat (5) i Sitges (4).

Amb una superfície mitjana al voltant dels 100 m², la majoria estan constituïdes jurídicament com a treballadors autònoms (70 %). En total, es comptabilitzen 22 treballadors.

En general, no disposen d'artistes en exclusiva; tot i així, la seva activitat expositiva és força intensa: la meitat d'aquestes va organitzar entre 5 i 6 exposicions individuals i entre 3 o 4 exposicions col·lectives.

Gairebé totes funcionen com a galeria primària i 12 participen en el mercat secundari. Per altra banda, 7 d'aquestes no disposen d'un fons d'exposicions estable.

Aquestes galeries exposen bàsicament, pintura, obra en paper, escultura i obra gràfica, bàsicament d'estil contemporani, si bé la presència d'art emergent (55 %) és notable, especialment a Olot, gràcies a la presència de l'Escola d'Art i Superior de Disseny.

Galeries de poblacions petites (12 galeries)

Per últim, trobem galeries localitzades en petites poblacions, moltes de les quals són costaneres o d'estiu, que donen sortida a un mercat majoritàriament local i, en molts casos, estacional.

A càrrec, en general, d'un treballador autònom, el seu nivell de facturació és el més baix dels 7 clústers identificats. Si bé mantenen la línia de la resta de galeries de Catalunya quant a tècniques exposades, destaca la visibilitat de la ceràmica en la meitat d'aquestes.

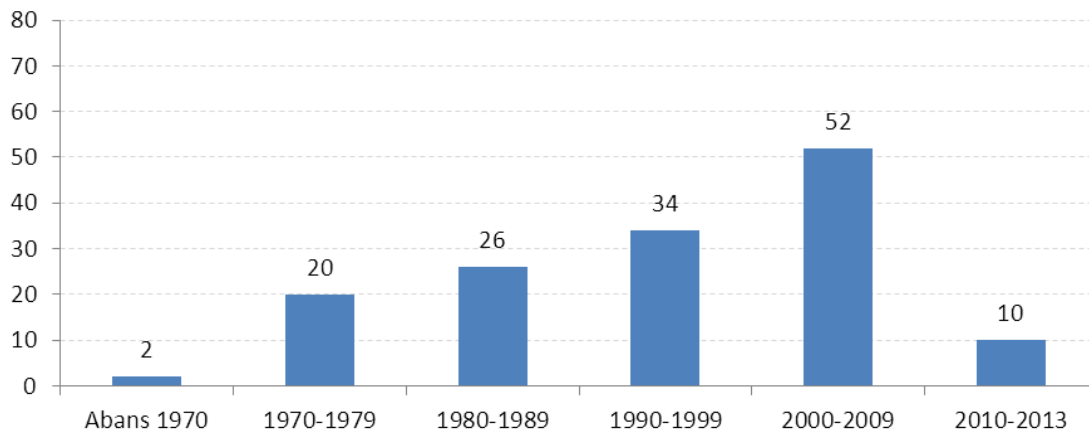
2. Perfil del sector de les galeries d'art

2.1. Transformació i adaptació a la nova situació del mercat

Entre l'anterior edició de l'*Estadística de galeries* (2009) i la del 2013, havien tancat 51 galeries.

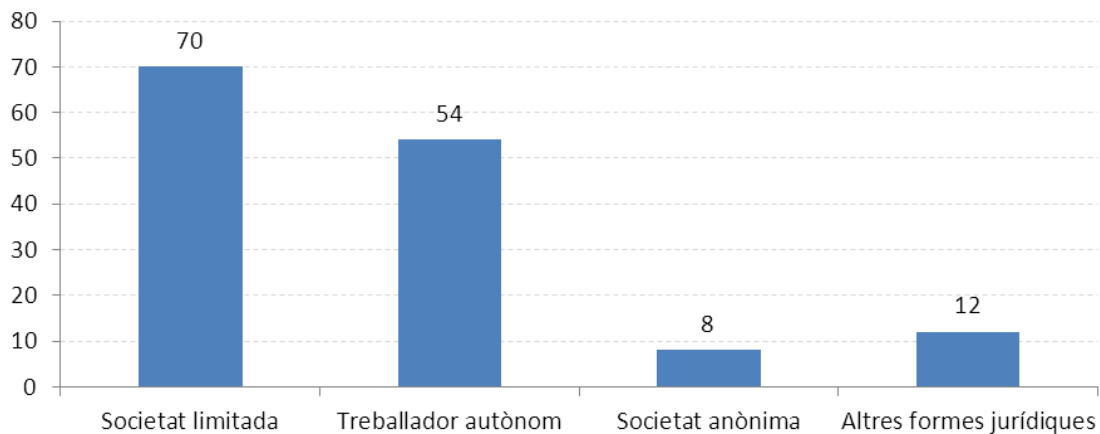
No obstant això, el sector de les galeries és un sector força dinàmic. Bona mostra d'això és el fet que, des de l'any 2010, van aparèixer 10 noves iniciatives galeristes, com ara El Diluvio Universal, la Sala Gaspar o +R Galeria Masserre, totes tres inaugurades al llarg del 2013.

Gràfic 1. Galeries d'art de Catalunya. 2013
Per any d'inauguració

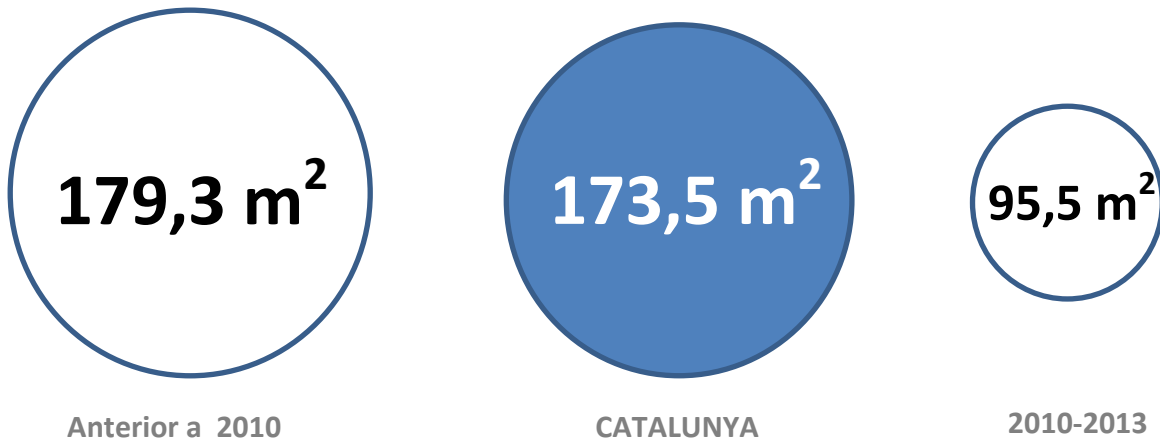
La forma jurídica més habitual entre les galeries d'art catalanes és la societat limitada (70 galeries) o bé la de treballadors autònoms (54 galeries).

Gràfic 2. Galeries d'art de Catalunya. 2013
Per forma jurídica

Les galeries d'art de Catalunya ocupen 24.978 m² de superfície, dels quals un 62 % es dediquen a l'espai expositiu i un 23 % a magatzem. Així, la superfície mitjana de les galeries se situaria al voltant dels 173 m², tot i que les inaugurades a partir de l'any 2010 presenten una superfície menor a la resta.

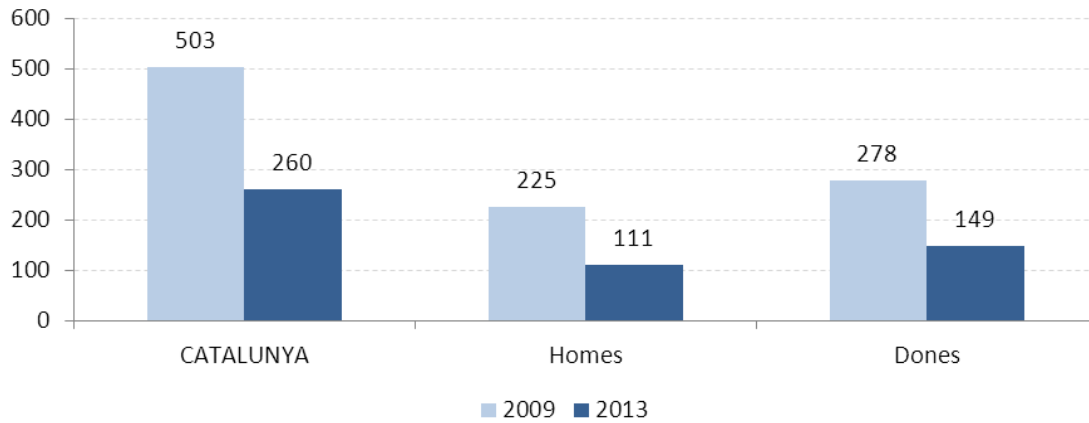
Gràfic 3. Superfície mitjana de les galeries d'art de Catalunya. 2013
Per període d'inauguració

El tancament de galeries ha comportat, inevitablement, una reducció del personal que treballa en el sector. Si l'any 2009 es comptabilitzaven 503 persones —una ràtio de 2,72 treballadors per galeria—, l'any 2013 aquesta xifra s'havia reduït fins a 260, el que situa la ràtio en 1,81 treballadors per galeria.

Un altre element destacable és que el de les galeries d'art és un sector on la presència de la dona és força destacable. En termes de proporció trobem que, per cada 10 homes, hi ha 13 dones treballant al sector.

Gràfic 4. Personal de les galeries d'art de Catalunya. 2009-2013
Per sexe

El 72,4 % de les galeries tenen uns ingressos inferiors a 90.000 euros anuals, els quals provenen principalment de la facturació per venda d'obres d'art (84,7 %). En aquest sentit, és un sector molt poc dependent de les administracions públiques, ja que només el 3,8 % dels seus ingressos prové de subvencions.

Concepte: ingressos	%	Trams d'ingressos	%
Facturació	84,7	Més de 150.001 €	16,5
Quotes de socis	6,2	De 90.001 a 150.000 €	11,2
Subvencions	3,8	De 30.001 a 90.000 €	27,6
Patrocini	0,6	De 18.001 a 30.000 €	7,1
Altres ingressos	4,7	De 6.001 a 18.000 €	16,3
		Menys de 6.000 €	21,4

En termes de despeses, les que estan relacionades amb el funcionament de les galeries — bàsicament les despeses fixes i les de personal— representen gairebé 2/3 de la despesa total. Les despeses per activitat representen poc més d'un 30 %.

Concepte: despeses	%	Trams de despeses	%
Fixes	35,2	Més de 150.001 €	12,2
Activitat	30,9	De 90.001 a 150.000 €	11,2
Personal	27,9	De 30.001 a 90.000 €	28,6
Comunicació	6,0	De 18.001 a 30.000 €	12,2
		De 6.001 a 18.000 €	14,3
		Menys de 6.000 €	21,4

2.2. Focus de promoció i difusió artística

Al llarg del 2013, les galeries d'art catalanes van organitzar 1.027 exposicions —628 d'individuals i 399 de col·lectives— de 3.629 artistes, majoritàriament homes (61,8 %), d'entre 24 a 44 anys (35,4 %) o de 45 a 64 anys (38 %) i catalans (51,8 %).

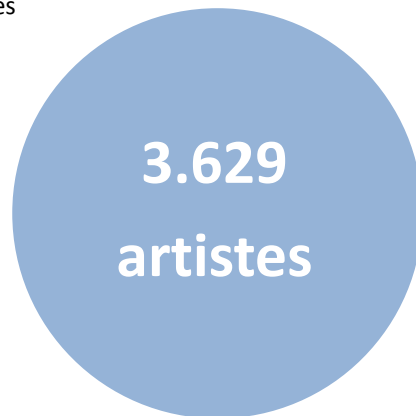
Quant a la relació entre galeristes i artistes, 779 artistes tenen signat algun tipus de contracte d'exclusivitat amb les diferents galeries catalanes.

Per sexe

37,1 % homes
61,8 % dones

Per edat

4,8 % menors de 24 anys
35,4 % de 24 a 44 anys
38,0 % de 45 a 64 anys
9,0 % de 65 anys i més
11,6 % traspassats

Per procedència

51,8 % Catalunya
20,1 % Resta de l'Estat

13,4 % Unió Europea
9,4 % Resta del món

La major part de les galeries d'art catalanes treballen el camp de l'art contemporani (64,6 %), si bé la presència d'art emergent (38,2 %) i d'art del segle xx (36,8 %) és notable. Per tècniques exposades, la pintura, l'obra sobre paper i l'escultura, seguides de l'obra gràfica i la fotografia, destaquen per sobre d'altres tècniques com poden ser la ceràmica, el videoart, la joieria o l'art digital.

Tendència	%	Tècniques	%
Art contemporani	64,6	Pintura	91,4
Art emergent	38,2	Obra sobre paper	87,1
Art segle XX	36,8	Escultura	81,3
Art d'avantguarda	25	Obra gràfica	67,6
Art segle XIX	13,2	Fotografia	66,2
Altres	2,8	Ceràmica	26,6
		Videoart	21,6
		Multimèdia	21,6
		Joieria	12,9
		Objectes de disseny	12,2
		Art digital	1,3
		Altres tècniques	8,6

Font: Estadística de galeries d'art 2013

Data de publicació: Juny 2015

Edita: Gabinet Tècnic

ISSN: 2385-3255

Dipòsit legal: B 5700-2014

[Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)
[No adaptada de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)